

Afganistanin tilanne kesäkuussa 2020

Vuosi 2019 ei tuonut muutoksia Afganistanin turvallisuustilanteeseen. YK:n tilastoimien turvallisuusvälikohtausten määrä pysyi helmikuun 2020 alkupuolelle saakka edellisvuosia vastaavissa lukemissa, jolloin kesäkuukausia rauhallisempina talvikuukausinakin (marras-, joulukuun- ja tammikuu) tapahtui yhteensä lähes 5000 välikohtausta. Väkivaltaisuuksien keskittyivät Afganistanin etelä-, pohjois- ja itäosiin, ja aktiivisimmat taistelut käytiin Kandaharin, Helmandin, Nangarharin ja Balkhin maakunnissa. Siviiliuhrien määrässä tapahtui hienoinen lasku vuoteen 2018 verrattuna, mutta kuolleiden ja haavoittuneiden määrä nousi kuitenkin tänäkin vuonna yli 10 000 rajan.¹ Eniten siviiliuhreja kertyi Kabul, Nangarharin, Helmandin, Ghaznin ja Faryabin maakunnissa.² Aluehallinnassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia Talibanin säilyttäessä vaikutusvaltansa etenkin maan etelä- ja itäosien maaseudulla ja hallituksen puolesta toimivissa vahvimmin kaupungeissa ja kuntakeskuksissa.³

Afganistanin nykyisessä, jo lähes kaksikymmentä vuotta jatkuneessa konfliktissa otettiin alkuvuonna 2020 merkittäviä askeleita kohti poliittista ratkaisua. Yhdysvallat ja Taliban-liike solmivat 29.2.2020 alustavan rauhansopimuksen, jota edelsi viikon kestänyt väkivallan vähentämisen jakso. Sopimuksen mukaisesti Yhdysvallat on sitoutunut vetämään Afganistanissa toimivat joukkonsa pois maasta ja Taliban pidättäytyy iskuista kansainvälisiä sotilaita vastaan.⁴ Neuvottelut jatkuvat kuitenkin edelleen Talibanin ja Afganistanin hallituksen välillä. Kynnyskysymyksenä on ollut Talibanin vaatimus tuhansien liikkeen vankien vapauttamisesta vankilasta, mitä Afganistanin hallitus on vastustanut vedoten pelkoon neuvotteluasemansa menettämisestä sekä vapautuneiden Taliban-taistelijoiden tarttumisesta uudelleen aseisiin. Afganistanin hallitus vapautti lopulta satoja Taliban-vankeja hyvän tahdon eleenä, ja osapuolet solmivat tulitauon ramadan-paastokuukauden päättävän kolmipäiväisen *eid al-fitr* -juhlan ajaksi 24.-26.5.2020.⁵ Toukokuussa päästiin myös kompromissiin Afganistanin hallitusta lamauttaneesta johtajuuskiistasta, kun syyskuun 2019 presidentinvaaleissa toiseksi jäänyt Abdullah hyväksyi vaalit voittaneen Ashraf Ghanin presidenttiyden ja aloitti itse rauhanneuvottelujen vetäjänä.⁶

Afganistanin kevät 2020 on ollut väkivaltainen rauhanneuvotteluissa saavutetusta edistyksestä huolimatta. YK:n Afganistan-ohjelma UNAMAN tilastoimien siviiliuhrien määrä kääntyi alkuvuonna 2020 laskuun aiempien vuosien lukemista, mutta huhtikuun ja toukokuun kuluessa siviiliuhrien määrä lähti kuitenkin taas uuteen nousuun.⁷ Yksi raaimmista terroriteoista kohdistettiin 12.5.2020 Kabulissa Dashti Barchin kaupunginosassa sijaitsevaan synnytyssairaalaan, minkä seurauksena kuoli ainakin 21 äitiä, kaksi vauvaa ja yksi kättilö. Mikään tahon ei ilmoittautunut iskun tekijäksi, mutta ISIS-järjestö on aiemmin tehnyt vastaavia tahallisesti siviilejä vastaan kohdistettuja hyökkäyksiä Kabulin hazaraväestönsä asuttamalla

¹ UNSC 17.3.2020, s. 1-2, 5.

² UNAMA 02/2020, s. iii.

³ RFE/RL / Bezhan 31.5.2020.

⁴ BBC 29.2.2020.

⁵ NYT / Gibbons-Neff & Barnes 26.5.2020.

⁶ BBC 17.5.2020.

⁷ UNAMA 04/2020; UNAMA 19.5.2020.

alueella. Myös Taliban-tahojen osallisuutta on epäilty, koska tahot saattavat pyrkiä painostamaan rauhanneuvotteluja toivomaansa suuntaan.⁸

ISIS-terroristijärjestön Afganistanissa toimiva haara (*Islamic State Khorasan Province, ISKP*) saatiin vuoden 2020 alussa kansainvälisten ja kansallisten turvallisuusjoukkojen sekä Talibanin samanaikaisilla hyökkäyksillä häädettyä viimeisiltä tukialueiltaan Pakistanin rajalla Afganistanin itäosassa sijaitsevasta Nangarharin maakunnasta. ISIS-taistelijoita piileskelee kuitenkin edelleen Kunarin ja Nuristanin maakuntiin kuuluvilla vuoristoisilla alueilla, ja järjestö on myös edelleen tehnyt terrori-iskuja Kabulissa ja Nangarharissa.⁹

Afganistanissa on arviolta neljä miljoonaa ihmistä, jotka elävät pitkittyneessä maan sisäisessä siirtolaisuudessa. Vuonna 2019 Afganistanin sisäisesti joutui taisteluiden takia siirtymään yli 463 000 ihmistä, joista yli puolet oli lapsia.¹⁰ 21.5. mennessä vuonna 2020 uudet 71 000 afganistanilaista ovat joutuneet pakenemaan kodeistaan konfliktin takia.¹¹ Humanitaarisen avun tarpeessa olevien afganistanilaisten määrä kasvoi vuoden 2019 aikana 6.3 miljoonasta 9.4 miljoonaan.¹² Afganistaniin palasi maaliskuussa 2020 ennätykselliset yli 100 000 maan kansalaista Iranista koronavirusepidemian puhkeamisen jälkeen.¹³ Uusi koronavirus on päässyt leviämään myös Afganistanissa, ja taudin odotetaan aiheuttavan merkittävää haittaa Afganistanin terveydenhuollolle ja väestön toimeentulolle.¹⁴

LÄHTEET

BBC,

17.5.2020. *Afghanistan: Rival Leaders Ghani and Abdullah in Power-Sharing Deal*.
https://www.bbc.com/news/world-asia-52699158?intlink_from_url=https://www.bbc.com/news/topics/c8nq32jw5r5t/afghanist-an&link_location=live-reporting-story (käyty 5.6.2020).

29.2.2020. *Afghan Conflict: US and Taliban Sign Deal to End 18-Year War*.
<https://www.bbc.com/news/world-asia-51689443> (käyty 3.6.2020).

Guardian (The),

/ Clark, Kate 20.5.2020. *Despite the 'Peace Process', Afghanistan's Anguish Endures*.
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/may/20/trump-political-dividend-no-peace-afghanistan> (käyty 2.6.2020).

/ Pikulicka-Wilczewska 30.3.2020. *'We're Not Ready': Coronavirus Looms over the Fragile Afghan Health System*.
<https://www.theguardian.com/global-development/2020/mar/30/were-not-ready-coronavirus-looms-over-the-fragile-afghan-health-system> (käyty 3.6.2020).

NYT (New York Times),

/ Faizi, Fatima & Zucchino, David 26.3.2020. *Fresh from Iran's Coronavirus Zone, Now Moving Across Afghanistan*.

⁸ Guardian / Clark 20.5.2020.

⁹ RFE/RL / Bezhan 31.5.2020.

¹⁰ UNSC 17.3.2020, s. 11.

¹¹ UNOCHA 21.5.2020.

¹² UNSC 17.3.2020, s. 11.

¹³ NYT / Faizi & Zucchino 26.3.2020.

¹⁴ Guardian / Pikulicka-Wilczewska 30.3.2020.

<https://www.nytimes.com/2020/03/26/world/asia/afghanistan-iran-coronavirus.html> (käyty 5.6.2020).

/ Gibbons-Neff, Thomas & Barnes, Julian E. 26.5.2020. *Trump Wants Troops in Afghanistan Home by Election Day. The Pentagon Is Drawing up Plans.* <https://www.nytimes.com/2020/05/26/world/asia/afghanistan-troop-withdrawal-election-day.html> (käyty 2.6.2020).

RFE/RL (Radio Free Europe/ Radio Liberty) / Bezhan, Frud 31.5.2020. *The Taliban, the Government, and Islamic State: Who Controls What in Afghanistan?* <https://www.rferl.org/a/taliban-government-islamic-state-who-controls-what-in-afghanistan-/30644646.html> (käyty 1.6.2020).

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan),

19.5.2020. *Rising Civilian Casualty Numbers Highlight Urgent Need to Halt Fighting and Re-Focus on Peace Negotiations.* <https://unama.unmissions.org/rising-civilian-casualty-numbers-highlight-urgent-need-halt-fighting-and-re-focus-peace-negotiations> (käyty 3.6.2020).

04/2020. *Afghanistan Protection of Civilians in Armed Conflict First Quarter Report: 1 January – 31 March 2020.* https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_-_2020_first_quarter_report_english_0.pdf (käyty 3.6.2020).

02/2020. *Afghanistan 2019 Annual Report on Protection of Civilians in Armed Conflict.* https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2019_-_22_february.pdf (käyty 5.6.2020).

UNSC (United Nations Security Council) 17.3.2020. *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security, Report of the Secretary-General. A/74/753-S/2020/210.* <https://undocs.org/S/2020/210> (käyty 5.6.2020).

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) 21.5.2020. *Afghanistan: Snapshot of Population Movements (January to April 2020).* <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/infographic/afghanistan-snapshot-population-movements-january-april-2020> (käyty 5.6.2020).